ภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมอง (Agenesis of the Septum Pellucidum หรือ ASP)

ข้อมูลสำหรับผู้ป่วย – สิ่งที่ควรรู้และควรถาม

ภาวะไม่มีผนังแอ่งกั้นสมองคืออะไร?

ภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมอง คือการตรวจอัลตราซาวด์ที่มองไม่เห็นผนังของแอ่งสมองขนาดเล็กซึ่งอยู่ตรงกลางค่อนไปด้านหน้าของสมอง โดยปกติผนังกั้นนี้จะอยู่ติดกับกลุ่มเส้นใยประสาทที่เชื่อมสมองซีกซ้ายและขวาซึ่งเรียกว่า คอร์ปัสคาโลซัม (corpus callosum) ที่อยู่ด้านบน และกลุ่มเส้นใยประสาทส่วนฟอร์นิกซ์ (fornix) ที่อยู่ด้านล่าง และผนังนี้จะกั้นระหว่างแอ่งสมอง (cavum septum pellucidum หรือ CSP) และโพรงสมองด้านข้าง (lateral venticle) ส่วนหน้าซึ่งเป็นโพรงของเหลวตามปกติในสมอง ภาวะนี้อาจเกิดร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของสมองส่วนอื่น เช่น เส้นประสาทที่เชื่อมต่อกับดวงตา และต่อมใต้สมอง ซึ่งมีหน้าที่ผลิตฮอร์โมนสำคัญหลายชนิด

เกิดขึ้นได้อย่างไร?

สาเหตุยังไม่ทราบแน่ชัด ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ในบางรายอาจมีสาเหตุจากความผิดปกติทางพันธุกรรม เช่น การกลายพันธุ์ของยีนชื่อ เอชอีเอสเอกซ์วัน (HESX1) การติดเชื้อ หรือการสัมผัสสารเคมีบางชนิดในระหว่างตั้งครรภ์ นอกจากนี้ ภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมองอาจพบร่วมกับความผิดปกติอื่น ๆ ของสมองที่ทำให้โครงสร้างดังกล่าวไม่สามารถพัฒนาได้อย่างปกติหรือเกิดการยุบตัวลง

จำเป็นต้องตรวจเพิ่มเติมหรือไม่?

หากพบความผิดปกติที่สงสัยว่าเป็นภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมอง แพทย์มักแนะนำให้ตรวจอัลตราซาวด์สมองของทารกอย่างละเอียด ซึ่งอาจรวมถึงการตรวจอัลตราซาวด์ทางช่องคลอด เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ อาจต้องตรวจเอ็มอาร์ไอ (MRI) ซึ่งเป็นการตรวจที่สามารถให้ภาพรายละเอียดของสมองในมุมมองต่าง ๆ ได้มากขึ้น และสามารถทำได้อย่างปลอดภัยในระหว่างตั้งครรภ์

ควรเฝ้าระวังอะไรระหว่างการตั้งครรภ์?

หากพบภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมอง ไม่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแนวทางการดูแลครรภ์ แต่อาจต้องตรวจอัลตราซาวด์ติดตามในระยะหลังของการตั้งครรภ์ เพื่อดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือไม่

มีผลต่อทารกหลังคลอดอย่างไร?

ผลกระทบของภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมองต่อทารกหลังคลอด ขึ้นอยู่กับความผิดปกติอื่น ๆ ของสมองที่พบร่วมด้วย หากมีความผิดปกติของสมองที่รุนแรง อาจทำให้ทารกมีปัญหาด้านพัฒนาการอย่างมาก ประมาณ 1 ใน 4 รายของทารกที่ไม่มีผนังกั้นแอ่งสมอง อาจมีความผิดปกติของเส้นประสาทที่เชื่อมต่อกับดวงตาและต่อมใต้สมอง ซึ่งอาจส่งผลให้ทารกมีปัญหาด้านการมองเห็นหรือขาดฮอร์โมนบางชนิด แต่ส่วนใหญ่จะมีสติปัญญาปกติ หากภาวะไม่มีผนังกั้นแอ่งสมองเป็นความผิดปกติที่พบเพียงอย่างเดียว (isolated) โดยไม่มีความผิดปกติอื่นของสมอง ส่วนใหญ่จะมีพัฒนาการปกติ และเติบโตได้เหมือนเด็กทั่วไป

จะเกิดขึ้นอีกหรือไม่?

หากไม่ได้เกิดจากสาเหตุทางพันธุกรรม ความเสี่ยงที่จะเกิดซ้ำในการตั้งครรภ์ครั้งถัดไปถือว่าต่ำมาก

คำถามอื่น ๆ ที่ควรถาม:

- ภาวะนี้เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว หรือมีความผิดปกติอื่นร่วมด้วย?
- จะต้องตรวจอัลตราซาวด์บ่อยแค่ไหน?
- ควรตรวจเอ็มอาร์ไอหรือไม่?
- ควรทำการตรวจเพิ่มเติมระหว่างตั้งครรภ์หรือไม่?
- ควรคลอดในโรงพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือไม่?

ข้อสงวนสิทธิ์:

เนื้อหาใน [แผ่นพับนี้/เว็บไซต์ของเรา] จัดทำขึ้นเพื่อให้ข้อมูลทั่วไปเท่านั้น ไม่ได้มีเจตนาที่จะเป็นคำแนะนำทางการแพทย์ที่คุณควรยึดถือ คุณต้องขอรับคำแนะนำทางการแพทย์จากผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์เฉพาะของคุณ ก่อนที่จะดำเนินการหรืองดเว้นการดำเนินการใด ๆ ตามเนื้อหาใน [แผ่นพับนี้/เว็บไซต์ของเรา] แม้ว่าเราจะพยายามปรับปรุงข้อมูลใน [แผ่นพับ/เว็บไซต์ของเรา] เราไม่ได้ให้การรับรอง การประกัน หรือการค้ำประกันใด ๆ ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยนัยว่าเนื้อหาใน [แผ่นพับ/เว็บไซต์ของเรา] มีความถูกต้องครบถ้วน หรือเป็นข้อมูลล่าสุด

ปรับปรุงล่าสุด: กันยายน 2019